

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj 1901, kl. 10 f. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion med förslag till ändrad lydelse af § 41 riksdagsordningen.

Uti en från Andra Kammaren till konstitutionsutskottet hänvisad motion, n:o 160, har herr *M. Dahn* föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del besluta ett tillägg till § 41 riksdagsordningen, så att paragrafen måtte komma att få följande lydelse, att hvila för vidare grundlagsenlig behandling:

»41 § riksdagsordningen.

Bankoutskottet tillhör att undersöka riksbankens styrelse och tillstånd samt att hos kamrarna föreslå och i mål, för hvilka utskottet fått sig sådan magt af Riksdagen uppdragen, gifva föreskrifter om riksbankens förvaltning;

äfvensom föreslå ändringar i och tillägg till lag och reglemente för banken, när utskottet finner sådant nödigt eller nyttigt.»

Efter en erinran om bankoutskottets i nämnda grundlagsparagraf stadgade befogenhet att föreslå och i vissa fall gifva »föreskrifter om riksbankens förvaltning», har motionären till stöd för sitt förslag anført följande. Så länge bankoreglementet varit hufvudnormen för riksban-

kens styrelse, hade man ej befunnit sig i ovisshet derom, att bankoutskottet på grund af sagda paragraf egde motionsrätt i bankfrågor. Någon rubbning i afseende å »lagen om rikets ständers bank» sattes ju ej i fråga, utom när vid något tillfälle riksbankens grundfond ansågs böra ökas. Men numera, sedan banklagen af 1897 tillkommit såsom hufvudgrund för bankens verksamhet, kunde man vara tveksam om, huruvida bankoutskottet, oaktadt ändringar i eller tillägg till banklagen af Riksdagen hänvisades till banko- och ej till lagutskottet — för att dock sedermera behandlas i sammansatt banko- och lagutskott — fortfarande egde sådan på gammal konstitutionel häfd grundad motionsrätt. Det förefölle dock, som om lagen för riksbanken vore af den säregna beskaffenhet, att bankoutskottet, hvilket af Riksdagen satts såsom högsta myndighet och vårdare af riksbankens intressen, borde ega rätt att taga initiativ i frågor, som rörde riksbankslagen.

Vid behandlingen af herr Dahns motion har utskottet icke förbisett, att, efter de genomgripande förändringar med afseende å Sveriges riksbank, hvilka vidtogos år 1897, vissa beaktansvärda skäl skulle kunna anföras till stöd för den uppfattningen, att nu gällande bestämmelser om sätt och tid för väckande af förslag rörande riksbanken borde underkastas någon jemkning i den riktning motionären föreslagit. I sådant afseende skulle framför allt kunna åberopas, att det till följd af riksbankens nya ställning såsom ensam sedelutgifvande centralbank, med hvilken ställning följa omfattande uppgifter af stor ekonomisk bärvidd, vore tänkbart, att under en riksdag efter motionstidens utgång kunde uppkomma förhållanden med afseende å riksbanken, hvilka skulle oförtöfvadt påkalla ändringar jemväl i lagen för riksbanken. Men utskottet har dock icke funnit denna visserligen ganska viktiga omständighet nödvändiggörande ändringar i grundlagen. Ty öfverhufvud torde bestämmelserna i lagen för riksbanken vara af den natur, att denna lag icke gerna bör blifva föremål för brådstörtade förändringar. För öfrigt erbjuda riksdagsordningens nuvarande bestämmelser redan utvägar för den händelse verkligt behof af ändring i lagen för riksbanken skulle yppa sig. Dels lärer det nemligen vara att förvänta, att Kongl. Maj:t i sådana utomordentliga fall, der riksbankens behof eller den allmänna ekonomiska ställningen i landet skulle påfordra ett dylikt hastigt ingripande medelst ändrin-

gar i banklagstiftningen, icke skall underlåta att för Riksdagen framlägga erforderliga förslag härtill, och dels torde bestämmelsen i § 55 riksdagsordningen derom, att äfven efter motionstidens utgång fråga, som omedelbarligen föranledes af någon under Riksdagen inträffad händelse, må kunna af riksdagsman väckas, erbjuda en utväg att eljest i sådana undantagsfall, hvarom nu är fråga, bringa ärendet under Riksdagens behandling. Beträffande ändringsförslag af mindre betydenhet kan ett uppskof till nästföljande riksdag i regel icke vara förenadt med några olägenheter.

Mot det af herr Dahn framlagda förslaget kunna för öfrigt göras väsentliga anmärkningar, af hvilka utskottet ej vill underlåta att påpeka följande. Enligt nämnda förslag skulle det tillhöra bankoutskottet, bland annat, att föreslå ändringar i och tillägg till lagen för riksbanken, när utskottet funne sådant nödigt eller nyttigt. Då dylika ändringar eller tillägg ifrågasättas, lärer väl framdeles likasom hittills lagutskottet komma att inbjudas att jemlikt § 47 riksdagsordningen sammanträda med bankoutskottet genom deputerade för den väckta frågans handläggning. Skulle nu bankoutskottet erhålla en sådan rätt att väcka förslag i frågor om lag för riksbanken, som i motionen åsyftas, så uppkommer det spørsmålet, huruvida, när bankoutskottet fattat beslut om ett sådant förslag och detta till sammansatt banko- och lagutskott öfverlemnats, det sammansatta utskottet skulle hafva till åliggande att bereda detta förslag på samma sätt som kongl. propositioner och motioner af enskilde riksdagsmän samt att deröfver meddela utlåtande till Riksdagen, eller om det sammansatta utskottet, derest det funne sig icke kunna bifalla förslaget, skulle vara befogadt att låta det förfalla utan att deröfver till Riksdagen afgifva betänkande. I hvilketdera fallet som helst skulle den ifrågasatta bestämmelsen kunna medföra ganska betänkliga konsekvenser. I förra fallet skulle det sammansatta utskottet vara skyldigt framlägga för Riksdagen ett bankoutskottets förslag, äfven om detsamma på grund af den åstadkomna utredningen befunnes vara oantagligt och till äfventyrs bankoutskottet efter denna utredning ingalunda önskade, att det skulle såsom dess förslag till Riksdagen öfverlemnas. I det senare fallet åter kunde en ringa majoritet inom det sammansatta utskottet undertrycka ett förslag, som fortfarande af ett betydligt flertal inom bankoutskottet vidhölls. Slutligen kan den betänkligheten frambållas, att genom motionärens förslag icke klar göres, huruvida det sammansatta utskottet, om det vid beredningen af banklagsfrågor skulle finna andra ändringar i lagen för riksbanken af trängande behof påkallade än sådana, som kunna på grund af vederbör-

ligen väckta förslag till handläggning upptagas, skulle sjelf kunna framställa förslag eller om det måste för ändamålet hänvända sig till bankoutskottet.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa, att ifrågavarande motion icke må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 maj 1901.

På utskottets vägnar:

G. RUDEBECK.

Reservationer:

af herr *Dahn*, som ansett, att utskottet bort afgifva förslag i motionens syfte;

af herr *Darin*, som instämt med herr *Dahn*;

af herrar *Johnsson* och *Waldenström* mot vissa delar af utskottets motivering.
